

УДК 2-535(=161.2):929 Й. Сліпий
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-1-21>

Ганна КАРАСЬ,

orcid.org/0000-0003-1440-7461

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри методики музичного виховання та диригування
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) hanna.karas@pnu.edu.ua

Леся РОМАНЮК,

orcid.org/0000-0003-0206-7420

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) lesia.romaniuk@pnu.edu.ua

МІСІЯ АРХІЄПІСКОПА ЙОСИПА СЛІПОГО У ЗБЕРЕЖЕННІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ САКРАЛЬНОЇ МУЗИКИ

Актуальність статті обумовлена значенням Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) у збереженні української ідентичності та духовної музичної культури. Методологію дослідження визначають: історико-хронологічний метод (використаний для розгляду суспільно-політичних і культурних обставин розвитку української сакральної музики у ХХ столітті); системний метод (допоміг розглянути це явище у взаємозв'язках різних складових); аксіологічний метод (застосовано для визначення цінності внеску архієпископа Йосипа Сліпого (1892–1984) у збереження української музичної культури); культурологічний метод (забезпечив розгляд сакральної музики і церковного співу як складової частини української музичної культури).

Відзначено, що багатогранна діяльність архієпископа Й. Сліпого відбувалася у таких напрямках: розбудова духовних освітніх інституцій (Українська Католицька Богословська Академія у Львові, Український Католицький Університет в Римі), в котрих досліджувалася, вивчалася і пропагувалася сакральна музика; участь у реформуванні церковного співу на Соборах та Архієпархальних Синодах УГКЦ, реалізація настанов II Ватиканського Собору; редагування часопису «Богословія», в котрому друкувалися дослідження сакральної музики; контакти з діячами музичної культури (Борис Кудрик, Андрій Гнатишин, Мирослав Антонович, Ярослав Бабуняк, Володимир Луців, Ігор Соневицький, Микола Філь, Мирон Федорів) та їх підтримка. Значення цієї діяльності для сучасного культурного процесу важко переоцінити, адже вона є прикладом для нинішніх духовних пастирів, продовжується в діяльності як окремих особистостей, так і багатьох інституцій. Відзначено, що багатогранна діяльність архієпископа Й. Сліпого була спрямована на збереження української національної ідентичності, розбудову УГКЦ, збереження музичної культури українського народу.

Ключові слова: українська сакральна музика, церковний спів, Українська Греко-Католицька Церква, синод, собор, архієпископ Йосип Сліпий, реформа.

Hanna KARAS,

orcid.org/0000-0003-1440-7461

Doctor of Art History, Professor,
Professor at the Department of Methods of Music Education and Conducting
Vasyl Stefanyk Carpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) hanna.karas@pnu.edu.ua

Lesia ROMANIUK,

orcid.org/0000-0003-0206-7420

Ph.D. of Art Studies, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Music Studies and Folk
Instrumental Art Vasyl Stefanyk Carpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) lesia.romaniuk@pnu.edu.ua

THE MISSION OF ARCHBISHOP JOSEPH SLIPYI IN THE PRESERVATION AND DEVELOPMENT OF UKRAINIAN SACRED MUSIC

The relevance of the article is due to the importance of the Ukrainian Greek Catholic Church (UGCC) in preserving Ukrainian identity and spiritual musical culture. The research methodology is determined: the historical-chronological

method (was used to consider the socio-political and cultural circumstances of the development of Ukrainian sacred music in the 20th century); the systemic method (helped to consider this phenomenon in the interrelationships of various components); the axiological method (was used to determine the value of the contribution of Archbishop Joseph Slipyi (1892–1984) to the preservation of Ukrainian musical culture); the culturological method (provided the consideration of sacred music and church singing as an integral part of Ukrainian musical culture).

It was noted that the multifaceted activities of Archbishop Y. Slipyi took place in the following areas: the development of spiritual educational institutions (Ukrainian Catholic Theological Academy in Lviv, Ukrainian Catholic University in Rome), in which sacred music was researched, studied and promoted; participation in the reform of church singing at the Councils and Archdiocesan Synods of the UGCC, implementation of the guidelines of the Second Vatican Council; editing the journal «Bogosloviya», which published studies of sacred music; contacts with figures of musical culture (Boris Kudryk, Andriy Hnatyshyn, Myroslav Antonovych, Yaroslav Babunyak, Volodymyr Lutsiv, Ihor Sonevskyi, Mykola Fil, Myron Fedoriv) and their support. The significance of this activity for the modern cultural process is difficult to overestimate, as it is an example for current spiritual shepherds and continues in the activities of both individuals and many institutions. It is noted that the multifaceted activities of Archbishop J. Slipyi was aimed at preserving Ukrainian national identity, developing the UGCC, and preserving the musical culture of the Ukrainian people.

Key words: *Ukrainian sacred music, church singing, Ukrainian Greek Catholic Church, synod, a council, Archbishop Joseph Slipyi, reform.*

Постановка проблеми. Християнська церква, зважаючи на її організаційну стабільність, тяглість та важливу суспільну функцію, відіграла ключову роль у збереженні ідентичності українців, розвитку українського музичного мистецтва, яке впродовж століть засвідчує тісний взаємовплив релігії та духовної культури. Вагомою постаттю у розвитку Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ), збереженні і розвитку духовної музичної культури є архієпископ Йосип Сліпий (1892–1984).

Аналіз досліджень. Багатогранна діяльність архієпископа Й. Сліпого у справі розбудови церкви висвітлена в чисельних дослідженнях науковців України та діаспори. Його ролі у справі збереження і розбудови музичної культури українців за кордоном присвячені монографія (Карась, 2012) і статті Г. Карась (Карась, 2014: 233–240), В. Дутчак і О. Фабрики-Процької (Дутчак, 2025: 131–139), М. Пронюк (Пронюк, 2024: 380–384), однак питання діяльності архієпископа Йосипа Сліпого у збереженні та розвитку української церковної музики, особливо у перший період його служіння церкві, залишається мало висвітленим.

Мета статті – охарактеризувати місію архієпископа Йосипа Сліпого у збереженні та розвитку української сакральної музики.

Виклад основного матеріалу. Українська сакральна музика, беручи свої початки з часу прийняття Київською Руссю християнства у X столітті, досягає свого найвищого розвитку (за висловом Б. Кудрика це її «золота доба») у творчості композиторів XVII–XVIII ст. (М. Березовського, А. Веделя та Д. Бортнянського). В цей час в Галичині багатоголосий церковний спів, нотодрукування розвивається завдяки братствам, особливо Львівському. Я. Ісаєвич наголошує, що у братських школах великої уваги надавали навчанню музики, насамперед багатоголосого хорового

співу. За свідченням матеріалів Ставропійського архіву збереглося кілька десятків чудових концертів на 3–12 голосів, котрими братський учнівський хор зачаровував віруючих (Ісаєвич, 2002: 11). Головними посібниками для вивчення нотної грамоти були рукописні та друковані Ірмологіони. На початку XIX століття церковний спів тут занепадає і лише завдяки єпископу Івану Снігурському, який в 1830-х роках засновує в Перемишлі першу в Галичині музичну школу та катедральний хор, розпочинається новий його період, започаткований композиторською творчістю представників «перемишльської школи» М. Вербицького та І. Лаврівського, їх послідовників В. Матюка, П. Бажанського, М. Кумановського, П. Любавича та інших. Всі вони були священиками, отже музична творчість для них не була професією. На думку Л. Кияновської цей період «... із значними перервами, зумовленими різними історичними та суспільними причинами, – не переривався остаточно і сьогодні, отримавши цікаве і плідне продовження в творчості мистців західноукраїнського регіону» (Кияновська, 2002: 140). Досягнення цієї композиторської школи та приклад єпископа І. Снігурського у підтримці церковної музики і співу мали дієве продовження у першій половині XX століття.

Щоправда, на початку цього неспокійного століття церковний спів знову занепадає, про що з тривогою писав видатний композитор Станіслава Людкевича у статті «Справа нашого церковного співу» у 1921 році. В ній митець згадує про першу спробу реформування церковного співу у 1919 році під проводом митрополита А. Шептицького. Була розроблена анкета, створено секції (видавничу і організаційну), однак невдовзі справа зупинилася (Людкевич, 1921). Відгукуючись на цю спробу реформування і ставлячи перед собою завдання

задовольнити нагальну потребу галицьких церковних хорів, С. Людкевич укладає у 1922 році збірку літургійних і церковних пісень (Збірник, 1922). Композитор надіявся, що кращі умови національно-культурного життя Галичини дадуть змогу провести подальшу роботу з аранжування духовної музики та створення авторського циклу Служби Божої послідовно і систематизовано. На жаль, цього не сталося – композитор вже не повернувся до жанру Літургії, тим самим була втрачена можливість розвитку цього жанру в Галичині протягом всього ХХ століття.

Діяльність визначних постатей УГКЦ митрополита Андрея Шептицького та отця Йосифа Сліпого тісно пов'язана з її розвитком та суспільно-політичними подіями того часу. Постать останнього надзвичайно цікава. Великий інтелектуал, тонкий аналітик, дослідник і вчений, аристократ духу, він був одночасно знавцем мистецтва і музики. Й. Сліпий розумів визначальне значення духовності, освіти і культури для існування та розвитку української нації в умовах відсутності власної державності і зробив дуже багато для їх відродження. Становлення його великої і яскравої індивідуальності відбувалося під безпосереднім впливом митрополита Андрея Шептицького.

У 1919 році митрополит А. Шептицький відкриває у Духовній Семінарії у Львові богословський факультет, на якому в 1922 році Йосиф Сліпий стає професором догматики, а в 1925 – її ректором. У 1928 році факультет перетворюється на Богословську Академію і її очолює Й. Сліпий. За наукові заслуги і активність у розбудові культурно-національного і релігійного життя Й. Сліпого обрано у 1930 році дійсним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка.

Духовна Семінарія відігравала велику роль у різних ділянках церковного, освітньо-культурного та громадського життя. Її закінчили у свій час М. Шашкевич, М. Устиянович, А. Могильницький. Звідси вийшли перші організатори хорів та диригенти М. Копко, Г. Шашкевич, композитори М. Вербицький, А. Вахнянин, В. Матюк, О. Нижанківський.

Отець ректор Й. Сліпий заохочував студентів-богословів до різних видів діяльності, які сприяли б їх всебічному розвитку, як духовному та інтелектуальному. Існувало товариство – так звана Читальня імені Маркіяна Шашкевича, метою якої було поширення знань студентів з літератури, суспільних наук та залучення майбутніх священиків до громадської роботи на парафіях. Читальня мала різні секції, серед яких і музична. Саме тут виявлялися поодинокі таланти, музиканти-компози-

тори. При Семінарії існував знаменитий хор, яким особисто опікувався отець ректор, влаштовувалися літературно-музичні вечори.

До викладання в Українській Католицькій Богословській Академії (далі – УКБА) у Львові запрошувалися і світські вчені. Зокрема, визначний українських композитор, піаніст, музикознавець і педагог Борис Кудрик (1897–1952). Здобувши музичну освіту у Віденській академії музики (1915–1918), молодий вчений під керівництвом видатного польського історика музики, професора Адольфа Хибінського на музикологічному відділі Львівського університету Яна Казимира у 1932 році захищає дисертацію «Історія української музики в Галичині в епоху 1829–1873 рр. (від створення першого хору греко-католицької катедри в Перемишлі у 1829 р. – до смерті І. Лаврівського в 1873 р.)» (Кудрик, 1932). В УКБА Б. Кудрик працював на запрошення митрополита А. Шептицького у 1933–1939 роках.

В цьому навчальному закладі він читає курс історії української церковної музики, згодом створює при Академії Інститут церковної музики, «... який передбачав ширші наукові студії української церковної музики. Формує спеціальну церковно-музичну бібліотеку. В цей же час значно розширює свою дисертацію й доповнює її матеріалом з інших історичних періодів, в 1937 р. публікує під назвою «Огляд історії української церковної музики». Окремі розділи монографії з'являються друком у львівській періодиці» (Ясиновський, 1995: 4). Зокрема, у часописі «Богословія» надруковано розділ про М. Вербицького (Кудрик, 1937а), участь духовенства в галицько-українській музичній культурі (Кудрик 1938), про добу партесного співу (Кудрик, 1937б). Слід відзначити, що цей часопис, головним редактором якого був Й. Сліпий, присвячувався питанням історії Церкви в Україні, філософії, теології, релігієзнавства, видавався у 1923–1938 рр. у Львові Українським Богословським науковим товариством (УБНТ).

Оглядаючи життєвий шлях Б. Кудрика, В. Витвицький привертає увагу до його наукової діяльності, вважав значним досягненням його монографію. Музикознавець писав: «...Все таки є фактом незаперечним, що цією своєю працею Кудрик зробив почин для дослідження і впорядкування цілого ряду явищ в історії української музики і перевів аналізу церковних творів минулого з застосуванням повного музикологічно-дослідного апарату» (Витвицький, 1989: 377). Ця монографія Б. Кудрика була надрукована у ХІХ томі праць Богословської Академії (1937), які появлялися у світ під редакцією о. д-ра Йосифа Сліпого (Світильник, 1973: 371).

Б. Кудрик викладає в УКБА з 1934–1935 навчального року історію церковної музики, історію музики (Світильник, 1973: 117, 120, 128, 135, 147, 149, 150). Надаючи великої уваги музиці, ректорат Академії організовує кафедру теорії музики, гармонії та музичних форм, керування котрою доручив йому. «З питомою йому пильністю й працьовитістю д-р Кудрик забрався реалізувати намічені пляни здобуваючи довіря слухачів, так що в короткому часі він був не лише викладачем свого предмету, але дорадником і душею музичного життя в мурах Богословської Академії. Він писав-компонував крім композицій і народніх пісень на роковини різних товариств, також пісні релігійного характеру, найбільше псалмів на принагідні свята в Богословській Академії, а також Службу Божу. Багато його невиданих творів пропало в Відні підчас його арештовання большевиками» (Світильник, 1973: 512). З нагоди інавгурації 1932/1933 академічного року 9 жовтня 1932 року хор студентів під управою В. Жолкевича виконав псалом 112 «Хваліте, діти, Господа» (музика Б. Кудрика) та його композицію «Пісня неофітів» на тексти Т. Шевченка (Світильник, 1973: 517). З нагоди інавгурації 1934/1935 академічного року 7 жовтня 1934 року урочистості розпочалися виконанням цього ж псалма, який був присвячений «Хорові питомців в пам'ять 150-літнього ювілею заснування УКБА» і надрукований (Світильник, 1973, 151, 513). Про ці урочистості писала офіційна преса Апостольської столиці в Римі, згадувалося виконання твору Б. Кудрика (Світильник, 1976: 333–334). Коли ректорат Академії в 1933 році оголосив конкурс на музичну композицію Служби Божої, журі не визнало переможця серед авторів, які надіслали свої варіанти, і ректорат нагородив Службу Божу Б. Кудрика сумою в 100 зол. (Світильник, 1973: 512–513). Хор УКБА спільно зі «Львівським Бояном» 18 квітня 1937 року у святковому концерті з приводу 100-ліття появи «Русалки Дністрової» виконує твір Б. Кудрика «Великий єсть Бог» (з Руславних псалмів) (Світильник, 1973: 522–523).

З початком Другої світової війни, яка вибухнула 1-го вересня 1939 року, з огляду на події, що розвивалися в Західній Україні, митрополит А. Шептицький 22 грудня 1939 року висвячує о. ректора Й. Сліпого на єпископа з правом наслідства. В цей період до німецької окупації єпископ Й. Сліпий допомагає митрополитові А. Шептицькому у провадженні Архиепархії, а також Архиепархального Синоду, який скликав Митрополит. На Х сесії Архиепархального Синоду 18 квітня 1941 року (за старим стилем) був прочитаний і

обговорений проект Декрету про церковний спів та студії над Ірмологіоном з 1700 р. (Львів) і прийнятий на XI сесії 25 квітня (Протоколи, 2002). Виступ о. мітрата др. Й. Сліпого у дискусії засвідчує його знання та професійний підхід до особливостей хорового співу. Він звертає увагу на те, що не можна укладати музичні номери Вечірні та Утрени в залежності від того «чи є кому співати, чи нема», висловлюється за обов'язковість навчання семінаристів співу, за наявність у кандидатів духовного сану слуху і голосу (Протоколи, 2002: 213). До речі, ця крайня вимога є актуальною і сьогодні. Друга спроба реформування церковного співу в Галичині була свідченням турботи про його піднесення. Тобто, більше півстоліття тому найвищою ієрархією УГКЦ була усвідомлена і пропонована до реалізації програма розвитку церковної музики та наукових студій над Львівським першодрукованим Ірмологіоном. Більшість пунктів запропонованих Правил Декрету про церковний спів не втратили своєї актуальності і вимагають впровадження у життя Української Церкви.

Й. Сліпий дбав про чистоту обряду. Під час німецької окупації він очолює наукову комісію для перекладу Літургії українською мовою. В цей час митрополит А. Шептицький знову повернувся до питання церковного співу. «На одному із Передсоборових засідань до XIV Собору (16 листопада 1942) оголошено, що в справі церковного співу проф. Станіслав Людкевич «обіцяв свою співпрацю», а о. Мостюк з Перемишльської єпархії займеться *Гласопісцем*, тож митрополит має намір на найближчому Соборі запропонувати склад комісії для церковного співу. І на XIV Соборі 10 грудня нового стилю 1942 року ухвалено Організаційну комісію для церковного співу, до якої увійшли о. крилошанин Стефан Рудь, о. радник Йосиф Кишакевич і проф. Станіслав Людкевич» (Протоколи, 2002: 205).

Катаклізми середини ХХ століття, панування комуністичної ідеології та знищення УГКЦ надали змоги зреалізувати ухвалу Архиепархального Собору з питань церковної музики. Частково цю місію виконувала українська діаспора, адже саме віра батьків була фундаментом, на якому було побудовано українське громадсько-культурне життя в еміграції і саме церква була одним з найважливіших джерел громадсько-суспільного порядку, організаційного життя українських емігрантів. Релігія органічно включається у процеси культуротворення, одним з виявів якого є музична культура.

Серед найважливіших подій в історії Церкви ХХ століття – II Ватиканський Собор. Його мате-

ріали про церковний спів є важливими у контексті нашого дослідження. 25 січня 1959 року, на завершення тижня молитов про єдність християн, папа Іван XXIII повідомив про свій намір скликати вселенський собор. Після підготовчого етапу, 11 жовтня 1962 року собор був відкритий. У ролі спостерігачів були присутні представники протестантських і православних церков, а також закордонні делегації. Відбулося 4 великі сесії. Плодом праці соборових отців стало 16 документів: 4 конституції, 9 декретів, 3 декларації. Вчення II Ватиканського Собору та післясоборові постанови, що впроваджували літургійну реформу цього собору, сьогодні є основними документами Католицької Церкви щодо музичних проблем. Усвідомлення Церквою важливості музичної складової богослужіння відображено в окремому розділі Конституції про Святу Літургію (Про сакральну музику, 1996: 50–53), а також в інструкції Святої Конгрегації Обрядів від 5 березня 1967 року «*Musicam sacram – de musica in sacra liturgia*» (MUSICAM SACRAM, 1967). Паралітургійній музичній практиці присвячено окремий документ Святої Конгрегації Божого Культур від 5 листопада 1987 року «*Concerti nelle chiese*» (CONCERTI, 1987). У всіх цих документах підкреслюються духовні трансцендентальні вартості церковної музики, вказується на спорідненість артистичного і релігійного переживання.

Саме кардиналу Й. Сліпому судилося виконувати місію реалізації настанов II Ватиканського Собору в українських громадах діаспори. Варто наголосити, що він подорожував до українських громад ще в 1930-х рр. як ректор Львівської Духовної семінарії (зокрема, в 1935 р. побував в Англії), а після визволення із сталінських тюрем, де він перебував довгі роки (1945–1963), Й. Сліпий очолив українську церкву у вигнанні, дбав про її структурне формування. Ним, зокрема, було засновано Український Католицький Університет в Римі, який відіграв значну роль у збереженні української музичної культури.

Для Східних Церков (в тому числі і для УГКЦ) II Ватиканський Собор ухвалив окремий Декрет «Конституцію для Східних Церков», на підставі якого 14 грудня 1966 р. в Римі була скликана конференція нашого Єпископату під проводом Верховного Архієпископа Йосифа Сліпого. На ній було обговорено ряд питань, в тому числі справу Богослужінь, літургійної мови, введено вживання української розмовної мови, проведене деякі скорочення в Службі Божій, намічено реформування

церковного співу. Саме з цією метою при Єпархиях були створені Літургійні комісії, зокрема при Чиказькій кафедрі у США, до складу якої ввійшов композитор Мирон Федорів. Одним із завдань комісії було збереження традиційного самолівкового співу, котрий виявляє багатство й красу нашого обряду. Показово, що композитор-емігрант М. Федорів осмислює свою наукову діяльність як реформу українського церковного співу. Зокрема цій темі присвячена його праця «Напрявні праці літургійної комісії для українського церковного співу й церковних практик», опублікована 1968 року накладом Літургійної Комісії при Українській Католицькій Єпархії св. О. Миколая в Чикаго (Федорів, 1968). Зважаючи на те, що наклад цієї праці був замалий, вона була перевидана без змін основного тексту в 1971 році під назвою «Віднова, реформа чи злет до справжнього українського обряду за формою і змістом» у 1971 році з метою залучення до обговорення проблеми ширшого кола віруючих та читачів (Федорів, 1971). Практичним наслідком проголошених теоретичних міркувань М. Федоріва була ціла серія нотних видань Літургійної комісії – циклічні обрядові композиції автора. В цьому напрямку працювали композитори та диригенти діаспори (А. Гнатишин, М. Антонович, І. Соневицький, Я. Бабуняк, В. Луців, М. Філь).

Висновки. Підсумовуючи, слід відзначити, що багатогранна діяльність архієпископа Й. Сліпого була спрямована на збереження української національної ідентичності, розбудову УГКЦ, збереження музичної культури українського народу. Вона відбувалася у таких напрямках: розбудова духовних освітніх інституцій (Українська Католицька Богословська Академія у Львові, Український Католицький Університет в Римі), в котрих досліджувалася, вивчалася і пропагувалася сакральна музика; участь у реформуванні церковного співу на Соборах та Архієпархальних Синодах УГКЦ, реалізація настанов II Ватиканського Собору; редагування часопису «Богословія», в котрому друкувалися дослідження сакральної музики; контакти з діячами музичної культури (Борис Кудрик, Андрій Гнатишин, Мирослав Антонович, Ярослав Бабуняк, Володимир Луців, Ігор Соневицький, Микола Філь, Мирон Федорів) і їх підтримка. Значення цієї діяльності для сучасного культурного процесу важко переоцінити, адже вона є прикладом для нинішніх духовних пастирів, продовжується в діяльності як окремих особистостей, так і багатьох інституцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Витвицький В. Життєвий шлях Бориса Кудрика. *Рогатинська земля: зб. історично-мемуарних, етнографічних і побутових матеріалів* / (Гол. ред У. Любич). Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто: Центральний Комітет «Рогатинщина», 1989. Том I. С. 374–379.
2. Дутчак В., Фабрика-Процька О. Культуротворча концепція діяльності кардинала Йосифа Сліпого в українському зарубіжжі. *Актуальні питання гуманітарних наук* / [ред.-упоряд. М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видав. дім «Гельветика», 2025. Вип. 88. Том 1. С. 131–139.
3. Збірник літургічних і церковних пісень на основі народних напівів. Пісні до Служби Божої. Пісні воскресні. Пісні на Різдво Христове. Пісні принагідні [Ноти] / (Аранжував на міш. хор С. Людкевич). Львів, 1922.
4. Ісаєвич Я. Братства й українська музична культура XVI–XVIII століть. *Каллофонія: наук. зб. статей і матеріалів з історії церковної монодії та гимнографії*. Львів: Вид-во ЛБА, 2002. Ч. 1. С. 8–18.
5. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі XX століття: монографія. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. 1164 с.
6. Карась Г. Патріарх Йосип Сліпий в контексті музичної культури української діаспори. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2014. № 2 (26). С. 233–240.
7. Кияновська Л. Церковний спів галицької композиторської школи. *Каллофонія: наук. зб. статей і матеріалів з історії церковної монодії та гимнографії*. Львів: Вид-во ЛБА, 2002. Ч. 1. С. 140–149.
8. Кудрик Б. Доба старшого українського т. зв. «партесного співу». *Богословія*. 1937. Т. XV. Кн. 1. С. 1–18.
9. Кудрик Б. Історія української музики в Галичині в епоху 1829–1873 рр. Рукопис, 1932. *Державний архів Львівської області*. Ф. 26, оп. 4, спр. 345.
10. Кудрик Б. Михайло Вербицький. *Богословія*. 1937. Т. XV. Кн. 4. С. 211–222.
11. Кудрик Б. Участь духовенства в галицько-українській музичній культурі. *Богословія*. 1938. Т. XVI. Кн. 4. С. 208–214.
12. Людкевич С. Справа нашого церковного співу. *Український вісник*. 1921. 2 серпня. Ч. 150 і 151.
13. Про сакральну музику. Глава VI. Конституція про святу Літургію. *Документи Другого Ватиканського Собору. Конституції. Декрети. Декларації*. Львів, 1996. С. 50–53.
14. Пронюк М. Співпраця Йосифа Сліпого з українськими митцями та науковцями у римський період його життя (1963–1984). *Культурологічний альманах*. Київ: Видав. дім «Гельветика», 2024. № 2. С. 380–384.
15. Протоколи і декрети церковних соборів про богослужбовий спів. *Каллофонія: наук. зб. статей і матеріалів з історії церковної монодії та гимнографії*. Львів: Вид-во ЛБА, 2002. Ч. 1. С. 207–221.
16. Світильник істини: джерела до історії Української Католицької Богословської Академії у Львові, 1928–1929–1944: у 3 ч. / (Матеріали зібрав і опрацював д-р П. Сениця) Торонто; Чикаго: накладом студентів Богословської академії, 1973. Ч. 1. 719 с.
17. Світильник істини: джерела до історії Української Католицької Богословської Академії у Львові, 1928–1929–1944: у 3 ч. / (Матеріали зібрав і опрацював д-р П. Сениця). Торонто; Чикаго: накладом студентів Богословської академії, 1976. Ч. 2. 663 с.
18. Федорів М. Віднова, реформа чи змаг до справжнього українського обряду по формі і змісту. Чикаго, 1971. 64 с.
19. Федорів М. Напрямні праці літургічної комісії для українського церковного співу й церковних практик. Чикаго: Накладом Літургічної Комісії при Укр. Кат. Єпархії св. О. Миколая в Чикаго, 1968. 64 с.
20. Ясиновський Ю. Від редактора. *Кудрик Б. Огляд історії церковної музики*. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1995. С. 3–5. (серія: Історія української музики. Вип. 1. Дослідження).
21. Concerti nelle chiese. Istruzione della congregazione per il culto divino. Roma, 1987. 5 Novembre. URL: <https://www.cultodivino.va/content/dam/cultodivino/documenti/Istruzione-Concerti-nelle-Chiese-5-11-1987.pdf>
22. Musicam sacram. Instruction on music in the liturgy. Second Vatican Ecumenical Council. 1967. 5 March. URL: https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_instr_19670305_musicam-sacram_en.html

REFERENCES

1. Vytvytskyi, V. (1989). *Zhyttievyi shliakh Borysa Kudryka* [The Life Path of Boris Kudryk]. *Rohatynska zemlia: zb. istorychno-memuarnykh, etnografichnykh i pobutovykh materialiv* / (Hol. red U. Liubovych). Niu-York – Paryzh – Sydnei – Toronto: Tsentralnyi Komitet «Rohatynshchyna». Tom I. Pp. 374–379. [in Ukrainian].
2. Dutchak V. & Fabryka-Protka, O. (2025). *Kulturotvorcha kontseptsiiia diialnosti kardynala Yosypa Slipoho v ukrainskomu zarubizhzi* [The cultural concept of activity of Cardinal Joseph Slipyi in the Ukrainian diaspora.]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk* / [red.-uporiad. M. Pantiuk, A. Dushnyi, V. Ilytskyi, I. Zymomria]. Drohobych : Vydav. dim «Helvetyka». Vyp. 88. Tom 1. Pp. 131–139. [in Ukrainian].
3. *Zbirnyk liturhichnykh i tserkovnykh pisen na osnovi narodnykh napiviv. Pisi do Sluzhby Bozhoi. Pisi voskresni. Pisi na Rizdvo Khrystove. Pisi prynahidni* (1922). [A Collection of Liturgical and Church Songs Based on Folk Songs. Songs for the Divine Service. Sunday Songs. Songs for Christmas. Occasional Songs] [Noty] / (Aranzhuvav na mish. khor S. Liudkevych). Lviv, 1922. [in Ukrainian].
4. Isaievych, Ya. (2002). *Bratstva y ukrainska muzychna kultura XVI–XVIII stolit* [Brotherhoods and Ukrainian Musical Culture of the 16th–18th Centuries]. *Kalofoniia: nauk. zb. statei i materialiv z istorii tserkovnoi monodii ta hymnografii*. Lviv: Vyd-vo LBA. Ch. 1. Pp. 8–18. [in Ukrainian].
5. Karas, H. (2012). *Muzychna kultura ukrainskoi diaspory u svitovomu chasoprostori XX stolittia* [Musical culture of the Ukrainian diaspora in the global space of the 20th century]: *monohrafiia*. Ivano-Frankivsk: Tipovit. 1164 s. [in Ukrainian].

6. Karas, H. (2014). *Patriarkh Yosyp Slipyi v konteksti muzychnoi kultury ukrainskoi diaspory* [Patriarch Joseph Slipyi in the context of the musical culture of the Ukrainian diaspora]. *Prykarpatskyi visnyk NTSh. Slovo*. № 2 (26). Pp. 233–240. [in Ukrainian].
7. Kyianovska, L. (2002). *Tserkovnyi spiv halytskoi kompozytorskoi shkoly* [Church singing of the Galician composer school]. *Kalofoniia: nauk. zb. statei i materialiv z istorii tserkovnoi monodii ta hymnografii*. Lviv: Vyd-vo LBA. Ch. 1. Pp. 140–149. [in Ukrainian].
8. Kudryk, B. (1937). Doba starshoho ukrainskoho t. zv. «partesnoho» spivu» [The era of the older Ukrainian so-called «partes singing»]. *Bohosloviia*. T. XV. Kn. 1. Pp. 1–18. [in Ukrainian].
9. Kudryk, B. (1932). *Istoriia ukrainskoi muzyky v Halychyni v epokhu 1829–1873 rr.* [History of Ukrainian music in Galicia in the period 1829–1873]. *Rukopys, 1932. Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti*. F. 26, op. 4, spr. 345. [in Ukrainian].
10. Kudryk, B. (1937). *Mykhailo Verbytskyi* [Mykhailo Verbytskyi]. *Bohosloviia*. 1937. T. XV. Kn. 4. Pp. 211–222. [in Ukrainian].
11. Kudryk, B. (1938). *Uchast dukhovenstva v halytsko-ukrainskii muzychnii kulturi* [Participation of the clergy in Galician-Ukrainian musical culture]. *Bohosloviia*. 1938. T. XVI. Kn. 4. Pp. 208–214. [in Ukrainian].
12. Liudkevych, S. (1921). *Sprava nashoho tserkovnoho spivu* [The case of our church singing]. *Ukrainskyi vistnyk*. 1921. 2 serpnia. Ch. 150 i 151. [in Ukrainian].
13. *Pro sakralnu muzyku* (1996) [On sacred music]. *Hlava VI. Konstytutsiia pro sviatu Liturhiiu. Dokumenty Druhoho Vatykanskooho Soboru. Konstytutsii. Dekrety. Deklaratsii*. Lviv. Pp. 50–53. [in Ukrainian].
14. Proniuk, M. (2024). *Spivpratsia Yosyfa Slipoho z ukrainskymy myttsiamy ta naukovtsiamy u rymyskyi period yoho zhyttia (1963–1984)* [Yosyf Slipyi collaboration with Ukrainian artists and scholars during the Roman period of his life (1963–1984)]. *Kulturolohichniy almanakh*. Kyiv: Vydav. dim «Helvetyka». № 2. Pp. 380–384. [in Ukrainian].
15. *Protokoly i dekrety tserkovnykh soboriv pro bohosluzhbovyi spiv* (2002) [Protocols and decrees of church councils on liturgical singing]. *Kalofoniia: nauk. zb. statei i materialiv z istorii tserkovnoi monodii ta hymnografii*. Lviv: Vyd-vo LBA. Ch. 1. Pp. 207–221. [in Ukrainian].
16. *Svitylnyk istyny: dzhherela do istorii Ukrainskoi Katolytskoi Bohoslovskoi Akademii u Lvovi, 1928–1929–1944: u 3 ch.* (1973) [Lamp of Truth: Sources to the History of the Ukrainian Catholic Theological Academy in Lviv, 1928–1929–1944: at 3 p.m.] / (Materialy zibrav i opratsiuvav d-r P. Senytsia) Toronto; Chikago: nakladom studentiv Bohoslovskoi akademii. Ch. 1. 719 s. [in Ukrainian].
17. *Svitylnyk istyny: dzhherela do istorii Ukrainskoi Katolytskoi Bohoslovskoi Akademii u Lvovi, 1928–1929–1944: u 3 ch.* (1976) [Lamp of Truth: Sources to the History of the Ukrainian Catholic Theological Academy in Lviv, 1928–1929–1944: at 3 p.m.] / (Materialy zibrav i opratsiuvav d-r P. Senytsia). Toronto; Chikago: nakladom studentiv Bohoslovskoi akademii. Ch. 2. 663 s. [in Ukrainian].
18. Fedoriv, M. (1971). *Vidnova, reforma chy zmah do spravzhnogo ukrainskoho obriadu po formi i zmistu* [Renewal, reform or struggle for a truly Ukrainian rite in form and content]. Chikaho. 64 s. [in Ukrainian].
19. Fedoriv, M. (1968). *Napriamni pratsi liturhichnoi komisii dlia ukrainskoho tserkovnoho spivu y tserkovnykh praktyk* [Guidelines of the Liturgical Commission for Ukrainian Church Chant and Church Practices]. Chikaho: Nakladom Liturhichnoi Komisii pry Ukr. Kat. Yeparkhii sv. O. Mykolaia v Chikaho. 64 s. [in Ukrainian].
20. Yasynovskyi, Yu. (1995). *Vid redaktora* [From the editor]. *Kudryk B. Ohliad istorii tserkovnoi muzyky*. Lviv: In-t ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha NAN Ukrainy. Pp. 3–5. (seriia: Istoriia ukrainskoi muzyky. Vyp. 1. Doslidzhennia). 3-5 [in Ukrainian].
21. *Concerti nelle chiese. Istruzione della congregazione per il culto divino* (1987) [Concerts in Churches. Instruction of the Congregation for Divine Worship]. Roma. 5 Novembre. URL: <https://www.cultodivino.va/content/dam/cultodivino/documenti/Istruzione-CCDDS-Concerti-nelle-Chiese-5-11-1987.pdf> [in Italian].
22. *Musicam sacram. Instruction on music in the liturgy. Second Vatican Ecumenical Council* (1967) [Musicam sacram. Instruction on Music in the Liturgy. Second Vatican Ecumenical Council]. 5 March. URL: https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_instr_19670305_musicam-sacram_en.html [in Italian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.09.2025

Дата публікації: 23.10.2025